

Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

NEMZETKÖZI KÖZJOG II. - NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZAKOS HALLGATÓKNAK

Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai
Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A fegyveres összeütközések nemzetközi joga 2. rész

Dr. Kertészné Dr. Váradi Szilvia

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tanulási útmutató

Tananyag hossza: 8 dia

Tartalom: A lecke bemutatja a fegyveres összeütközések jogának alkalmazási területeit, elhatárolja a nemzetközi fegyveres konfliktusokat a nem nemzetközi fegyveres konfliktusoktól, és megismerteti az egyes esetekre alkalmazható szabályokat. Részletezi a fegyveres konfliktusokban releváns személyi kört az egyes csoportok elhatárolásának ismérveit, az alkalmazandó és a felek által betartandó szabályokkal együtt. Végül megadja a katonai és nem katonai célpontok közötti fontos elhatárolás alapját és a megszállás fogalmát.

Áttekintésre szánt javasolt minimum időtartam: 15 perc

Tanulásra szánt javasolt minimum időtartam: 25 perc

A tananyagot **fogalomtár** és **önellenőrző** kérdések egészítik ki, amelyek a tananyag végén találhatóak.

Fogalomtár elsajátítására szánt javasolt minimum időtartam: 15 perc

A hadijog alkalmazási köre

1. Nemzetközi fegyveres konfliktusok

- a hadüzenet és az ultimátum ma már NEM releváns - a hadüzenet az „erőszak” bejelentésével, az ultimátum pedig az azzal való fenyegetéssel egyenértékű
- **elegendő az államok közötti fegyveres ellenségeskedések megkezdődése, nem szükséges az államok formális bejelentése**
- a **hadijog alkalmazása** a hadiállapot bejelentésétől függetlenül **kötelező!**
- az alkalmazandó joganyag a nemzetközi hadijog **teljes köre**

2. Nem nemzetközi fegyveres konfliktusok

- **Államon belüli** konfliktus, polgárháború
- 1949-es genfi egyezmények **közös 3. cikkének** alkalmazása – minimumszabályok
- II. kiegészítő jegyzőkönyv – szokásjogi erő
- törekvés, hogy itt is a nemzetközi konfliktusokra vonatkozó szabályok váljanak alkalmazhatóvá
- az érintett állam általában fenntartja büntetőjogi igényét
- az emberi jogok és nemzetközi bírói fórumok jelentősége

Személyek a humanitárius jog területén

1. Kombattáns (harcos)

- felelős irányítás alatt állnak,
- megkülönböztető jelzést viselnek,
- **nyíltan viselik fegyvereiket,**
- a háború szabályait és szokásait tiszteletben tartják
- **támadhat, támadható**
- hadijog keretében végrehajtott cselekmények miatt **nem büntethető**
- **hadifogoly-státuszra jogosult**
- állami parancsra / saját akaratból

Személyek a humanitárius jog területén

2. Nem kombattánsok (nem harcosok)

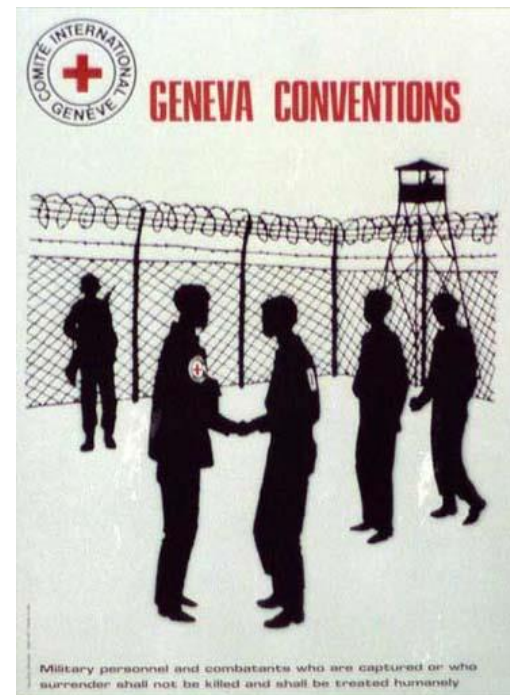
- **nem** hajthatnak végre jogszerűen katonai vagy támadó jellegű cselekményeket,
- **nem** válhatnak támadások célpontjává
- **nincs** büntetlenség
- **nincs** hadifogoly-státusz
- általában védelem, kímélet
- Kik?
 - a polgári lakosság
 - akivel szemben valamilyen oknál fogva maguk a humanitárius jogi szabályok zárják ki a kombattáns státuszt
 - kém, zsoldos – felelősségre vonhatók

Személyek a humanitárius jog területén

+ Hadifogoly-státusz

- a hazájuk védelmében eljáró kombatánsok
- fő jogi tartalma a büntetlenség
- Milyen bánásmód?
- *1949-es III. genfi egyezmény*–minimumszabályok
- Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága erős ellenőrzési hatáskör
- az ellenségeskedések végével haladéktalanul el kell engedni, haza kell szállítani

Objektumok a humanitárius jog területén

- **Katonai célpontok**
 - katonai objektumok és célpontok jogszerűen támadhatók
 - azonosítás
 - a katonai szükségesség elve alapján
 - polgári objektumok is, ha katonai célra használják
- **Kivétel: kiemelt védelem alatt álló objektumok** (pl. kórházak, kulturális javak, emlékek, veszélyes erőket tartalmazó létesítmények)

A megszállás

- A megszállt terület: a hadviselő állam területéből az ellenségeskedések eredményeképpen a másik fél tényleges ellenőrzése alá kerül
- A terület és annak lakossága – kímélet
- ENSZ BT felhatalmazás alapján jogszerű is lehet
- Megszálló hatalom:
 - Jogszabályalkotási lehetőség
 - Büntetőeljárás – a minimális garanciák betartásával

Fogalomtár

- 1) **Hadüzenet:** olyan nyilvános deklaráció, egyoldalú akaratnyilvánítás, amelynek tárgya, hogy az egyik állam a másikat meg fogja támadni, benne a támadás okát is meg kell jelölni.
- 2) **Ultimátum:** feltételhez kötött hadüzenet, amelyben meg kell jelölni, hogy mennyi idő alatt kell a közölt feltételt teljesíteni, ennek megtagadása esetén a hadiállapot beáll.
- 3) **Megszállt terület:** a hadviselő állam területéből az ellenségeskedések eredményeképpen a másik fél tényleges ellenőrzése alá került terület.
- 4) **Kombattáns:** harcos, akinek a polgári lakosságtól lehetőség szerint el kell különülnie. Jellemzői: felelős parancsnokság alatt áll, fegyverét nyíltan viseli, messziről felismerhető, megkülönböztető jelzést visel, a hadviselési szabályokat kötelező betartania, elfogása esetén a hadifogoly státuszra jogosult.

Önellenőrző kérdések

- ✓ Milyen fegyveres konfliktusokra alkalmazhatók a hadijog szabályai?
- ✓ Mi a különbség a nemzetközi és a nem nemzetközi fegyveres konfliktusok között?
- ✓ Milyen szabályok alkalmazhatóak a nem nemzetközi fegyveres konfliktusokra?
- ✓ Milyen személyi köröket határozhatunk meg a fegyveres konfliktusok esetén a humanitárius jog szempontjából?
- ✓ Mi a jellemző a nem kombattánsok csoportjára?
- ✓ Ismertesse, milyen jelentőséggel bír a hadifogoly-státusz!
- ✓ Mit takar a megszállás fogalma?

Nézz utána!

- Szendy István: A hadviselés, mint tudományelméleti és tudomány-rendszertani kategória DOI
10.17047/HADTUD.2017.27.3–4.106

http://real.mtak.hu/69825/1/Ht_201734_108_131_u.pdf

- * A tananyagban felhasznált képek online megtalálhatók és szabadon hozzáférhetők.
- * A tananyag kizárólag oktatási célból készült.
- * A tananyag a Szerző saját szellemi terméke, forrásként az adott tárgyhoz megjelölt kötelező irodalmi források kerültek felhasználásra.

*Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.*

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE